

Dijsselbloemkaart

De Commissie Dijsselbloem is in haar onderzoeksrapport 'Tijd voor Onderwijs' kritisch over de onderwijsvernieuwingen in Nederland. Toch zal ook in de toekomst onderwijsvernieuwing nodig blijven. Deze kaart geeft een overzicht van de eisen die de Commissie stelt aan toekomstige onderwijsvernieuwingen.

Welke eisen stelt Dijsselbloem bij toekomstige onderwijs- vernieuwingen aan de scholen en aan de overheid?

EISEN AAN DE SCHOLEN

De scholen zijn verantwoordelijk voor het 'hoe'.

- De scholen zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijsproces.
- De scholen bepalen de manier waarop kennis en vaardigheden worden aangeleerd.
- De scholen bepalen het pedagogisch-didactisch klimaat.

De scholen moeten zich voor doorgevoerde vernieuwingen verantwoorden.

- De scholen moeten zich verantwoorden aan de overheid en direct belanghebbenden.
- De scholen moeten verantwoorden welke keuze zij maken uit de mogelijke werkvormen.
- De scholen leggen in hun schoolplannen verantwoording af aan het bevoegd gezag en aan ouders.
- Scholen moeten met een begin- en eindtoets hun 'toegevoegde waarde' laten zien.

Scholen moeten personeel bij de onderwijsvernieuwingen betrekken.

- Binnen de school moeten de docenten de vakdidactiek bepalen.

Scholen moeten zich bij vernieuwing de volgende vragen stellen

- Welke (nieuwe) onderwijsinhoud vraagt om welke (nieuwe) werkvormen?
- Bij welke leerling(groep) zet je wanneer welke (nieuwe) werkvorm in?
- Is hierbij rekeninggehouden met specifieke doelgroepen, zoals zorgleerlingen of jongens en meisjes?
- Is de (nieuwe) werkvorm bewezen effectief en efficiënt voor deze inhoud en voor deze leerlingen?
- Zo nee, hoe kan de vernieuwing dan middels een onderzoek in de praktijk worden getoetst?
- Is er controle op de vernieuwing, bijvoorbeeld door een wetenschappelijk instituut?
- Zijn er genoeg gekwalificeerde docenten om te kunnen vernieuwen en worden zij goed bijgeschoold?

EISEN AAN DE OVERHEID WAT BETREFT DE INHOUD

De overheid is verantwoordelijk voor de onderwijsinhoud.

- De overheid definieert de onderwijsinhoud via leerstandaarden en canonisering.
- Leerstandaarden worden ontwikkeld met docenten, schoolleiders, inspectie en wetenschap.
- Vernieuwing van de onderwijsinhoud is een geleidelijk proces.
- Vernieuwing van de onderwijsinhoud vergt grote betrokkenheid van vakdocenten.

De overheid is verantwoordelijk voor toetsing en examinering.

- Om de kwaliteit van onderwijs te kunnen meten, is een verplichte begin- en eindtoets nodig.
- In het VO moet de leerling om te slagen een voldoende halen voor zowel eindexamen als schoolexamen.

De overheid is verantwoordelijk voor het toezicht.

- De overheid moet een meetinstrument hebben om de onderwijskwaliteit te bewaken.
- Inspectie moet de resultaten controleren met een door de Tweede Kamer gemaakt toetsingskader.

De overheid moet ook elementen van het 'hoe' borgen.

- De overheid bepaalt de wettelijk verplichte onderwijstijd.
- De overheid stelt de kwaliteitseisen voor docenten op.

ALGEMENE EISEN AAN DE ROLVERDELING BIJ ONDERWIJSVERNIEUWING

De scholen zijn verantwoordelijk voor het 'hoe'. (zie 'eisen aan de scholen')

De overheid is verantwoordelijk voor het 'wat'. (zie 'eisen aan de overheid wat betreft de inhoud')

De overheid is verantwoordelijk voor een zorgvuldig proces van onderwijsvernieuwing. (zie: 'eisen aan de overheid wat betreft het proces')

Onderwijsvernieuwing vereist een zorgvuldig beleidsproces. (toetsingskader voor onderwijsvernieuwingenbeleid)

- De problemanalyse is wetenschappelijk onderbouwd en wordt breed gedragen door betrokkenen.
- Er is aangetoond dat overheidsinterventie nodig is en eerder beleid is geëvalueerd.
- Er is verantwoord welke beleidsalternatieven zijn overwogen en gekozen.
- Het beleid is opgesteld en uitgewerkt rekening houdend met ander beleid.
- De gekozen beleids optie moet wetenschappelijk gevalideerd worden in kleine pilots.
- Aan de voorwaarden voor een goede implementatie (tijd, geld, expertise) is voldaan.
- Scholen en docenten zijn actief betrokken bij de totstandkoming van de vernieuwing.
- Er is voldoende draagvlak voor de vernieuwing onder alle betrokkenen.
- De vernieuwing moet tussentijds worden geëvalueerd, echter zonder overhaaste bijstellingen.
- Wie wil afwijken van dit toetsingskader moet dit altijd eerst uitleggen aan het parlement.

Onderwijsvernieuwing kan alleen als er voldoende tijd en geld is.

- De overheid moet zorgen voor adequate en additionele financiering.
- De overheid mag niet van scholen eisen dat ze vernieuwing financieren uit de lopende begroting.
- OCW moet inzichtelijk maken hoeveel geld beschikbaar is voor welke vormen van onderwijsvernieuwing.
- De overheid is verantwoordelijk voor het bewaken van de efficiënte besteding van de onderwijsmiddelen.

De politiek moet zelfbeheersing tonen.

- De politiek moet geen (partij)politieke idealen proberen te realiseren via het onderwijs.
- De politiek moet in regeerakkoorden geen gedetailleerde afspraken maken over onderwijsvernieuwingen.

De Tweede Kamer moet onderwijsvernieuwing gefaseerd invoeren.

- In nieuwe onderwijswetten moet ruimte zijn voor het uitproberen en bijstellen van de wet.
- De wet moet ruimte bieden om een aantal jaren te experimenteren met stapsgewijze invoering.
- De wet moet ruimte bieden om vernieuwingen op kleine schaal te evalueren.
- De wetgever kan de definitieve wet vervolgens aanpassen op basis van de praktische bevindingen.

De Tweede Kamer moet onderwijsvernieuwing laten toetsen door externe experts.

- De Tweede Kamer moet voor nieuwe onderwijswetten een uitvoeringstoets laten uitvoeren.
- De uitvoeringstoets bekijkt of scholen de vernieuwing bedrijfsmatig uit kunnen voeren.
- De uitvoeringstoets bekijkt of docenten de vernieuwing inhoudelijk kunnen realiseren.
- De uitvoeringstoets bekijkt de financiële onderbouwing van de onderwijsvernieuwing.
- De uitvoeringstoets bekijkt of er voldoende tijd beschikbaar is voor de vernieuwing.

De overheid mag onderwijsvernieuwing niet uit handen geven aan externe procesmanagers.

- Extern procesmanagement staat op gespannen voet met de politieke verantwoordelijkheid.
- Extern procesmanagement staat op gespannen voet met adequaat parlementair toezicht.